

Klíčová sdělení: Používání antimikrobiálních látek ve zdravotnických zařízeních

---

V období let 2016–2017 koordinovalo středisko ECDC druhou bodovou prevalenční studii zaměřenou na infekce spojené se zdravotní péčí a na používání antimikrobiálních látek v evropských nemocnicích s akutní péčí a třetí bodovou prevalenční studii týkající se infekcí spojených se zdravotní péčí a používání antimikrobiálních látek v evropských zařízeních dlouhodobé péče. Jejich zjištění shrnují tři články zveřejněné v *Eurosurveillance*:

[Antimicrobial use in European acute care hospitals: results from the second point prevalence survey \(PPS\) of healthcare-associated infections and antimicrobial use, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800393. Plachouras D, Kärki T, Hansen S, Hopkins S, Lyytikäinen O, Moro ML, et al.

[Antimicrobial use in European long-term care facilities: results from the third point prevalence survey of healthcare-associated infections and antimicrobial use, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800394. Ricchizzi E, Latour K, Kärki T, Buttazzi R, Jans B, Moro ML, et al.

[Prevalence of healthcare-associated infections, estimated incidence and composite antimicrobial resistance index in acute care hospitals and long-term care facilities: results from two European point prevalence surveys, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800516. Suetens C, Latour K, Kärki T, Ricchizzi E, Kinross P, Moro ML, et al.

Tato klíčová sdělení vycházejí z výsledků bodových prevalenčních studií.

Používání antimikrobiálních látek v evropských nemocnicích s akutní péčí

Antimikrobiální látky určené k léčbě infekcí slouží k záchraně životů, avšak jejich nadměrné používání může ve výsledku vést k častějším nežádoucím účinkům a výskytu multirezistentních mikroorganismů.

- Každý třetí pacient dostával každodenně nejméně jednu antimikrobiální látku.
- Antimikrobiální látky se někdy podávají pacientům za účelem prevence infekcí, například k zabránění infekcím v souvislosti s chirurgickými zákroky.
- Každá druhá chirurgická profylaxe byla předepsána na dobu více než jednoho dne.

- K chirurgické profylaxi obvykle postačuje podání jedné dávky. Prodlužovaná chirurgická profylaxe představuje významnou oblast zbytečného užívání antimikrobiálních látek v nemocnicích, což je třeba řešit v celé Evropě.
- Každý desátý lékařský předpis na antimikrobiální látky byl určen k lékařské profylaxi, přičemž pro ni existuje pouze omezený počet indikací.
- Určitý podíl předepsaných antimikrobiálních látek za účelem lékařské profylaxe tedy může představovat zbytečné používání antibiotik.
- Podíl širokospektrálních antibiotik se v rámci Evropy pohyboval mezi 16 % a 62 %.
- Širokospektrální antibiotika nejsou vždy nezbytná a jejich používání navozuje antimikrobiální rezistenci. Velké rozdíly v míře jejich používání svědčí o tom, že je třeba v mnoha zemích a nemocnicích přezkoumat, k čemu jsou indikovány.
- 7 z 10 antimikrobiálních látek bylo podáváno parenterálně. Přejít z parenterálního na perorální podání byl zaznamenán pouze u 4 % lékařských předpisů parenterálních antimikrobiálních látek.
- 76 % nemocnic uvádělo dostupnost pokynů k používání antimikrobiálních látek. 54 % nemocnic uvedlo, že jejich zaměstnanci věnují určitý čas dohledu nad antimikrobiálními látkami.

Používání antimikrobiálních látek v evropských zařízeních dlouhodobé péče

---

V zařízeních dlouhodobé péče jsou antimikrobiální látky běžně předepisovány a přispívají k rozvoji antimikrobiální rezistence.

- Každý dvacátý pacient dostával každodenně nejméně jednu antimikrobiální látku.
- 7 z 10 antimikrobiálních látek bylo předepsáno k léčbě infekce a 3 z 10 za účelem profylaxe.
- Tři čtvrtiny cyklů profylaktické léčby byly předepisovány za účelem prevence infekcí močových cest. I když tato praxe může snižovat riziko infekcí u žen, neexistují žádné důkazy o účinnosti takové léčby v případech, kdy se v široké míře používá u starších pacientů. Tento postup je navíc spojován se zvýšenou antimikrobiální rezistencí. Většina případů profylaktické léčby tedy představuje zbytečné používání antibiotik.
- V závislosti na konkrétní zemi mají pokyny k používání antimikrobiálních látek buď všechna zařízení dlouhodobé péče, nebo žádné z nich. Navíc pouze jedno z pěti zařízení dlouhodobé péče pořádá pravidelná odborná školení o přiměřeném předepisování antimikrobiálních látek.

Infekce spojené se zdravotní péčí a antimikrobiální rezistence v

evropských nemocnicích s akutní péčí a zařízeních dlouhodobé péče

Ačkoliv některé infekce spojené se zdravotní péčí jsou léčitelné snadno, jiné mohou mít na pacientovo zdraví závažnější dopad, čímž se prodlužuje délka pobytu v nemocnici a zvyšují náklady na hospitalizaci. Jen v samotných nemocnicích způsobují infekce spojené se zdravotní péčí v Evropě více úmrtí než jakákoli jiná infekční nemoc podléhající dohledu střediska ECDC.

Každodenně:

- vykazuje 1 z 15 hospitalizovaných pacientů nejméně jednu infekci spojenou se zdravotní péčí,
- 98 000 pacientů trpí nejméně jednou infekcí spojenou se zdravotní péčí,
- 1 z 24 rezidentních pacientů v zařízeních dlouhodobé péče vykazuje alespoň jednu infekci spojenou se zdravotní péčí,
- 124 000 rezidentních pacientů trpí alespoň jednou infekcí spojenou se zdravotní péčí.

Odhaduje se, že v evropských nemocnicích a zařízeních dlouhodobé péče dojde každým rokem k výskytu celkem 8,9 milionu infekcí spojených se zdravotní péčí.

Infekce spojené se zdravotní péčí vyskytující se v nemocnicích (například zápal plic, infekce v místě chirurgického výkonu a infekce krevního řečiště) jsou obvykle závažnější a mají významnější následky než infekce spojené se zdravotní péčí vyskytující se v zařízeních dlouhodobé péče (například infekce dýchacích cest kromě zápalu plic, infekce močových cest a infekce kůže nebo měkkých tkání).

Více než polovina určitých infekcí spojených se zdravotní péčí se považuje za infekce, kterým lze předcházet.

Infekce spojené se zdravotní péčí se často léčí bez předchozího odebrání mikrobiologických vzorků nebo s tím, že odebrané vzorky jsou negativní.

Mikroorganismus odpovědný za rozvoj infekce byl identifikován u 53 % infekcí spojených se zdravotní péčí v nemocnicích a pouze u 19 % infekcí spojených se zdravotní péčí v zařízeních dlouhodobé péče.

Každá třetí bakterie související s infekcemi spojenými se zdravotní péčí, a to jak v nemocnicích, tak v zařízeních dlouhodobé péče, byla rezistentní vůči antibiotikům.

Co je to bodová prevalenční studie? Prevalenční studie zjišťuje počet pacientů s určitým onemocněním/léčbou (v tomto kontextu se jedná buď o infekci spojenou se zdravotní péčí, nebo o léčbu antimikrobiální látkou) v určitém časovém bodě (v tomto případě se jedná o jeden den) vyjádřený jako podíl na celkovém počtu pacientů hospitalizovaných v daném časovém bodě.